

Themazondag Het behoud van de Indische kunst in Nederlandse musea op Bronbeek

14 april 2019

Het centrale thema voor de Themazondagen 2018-2019 is immaterieel en materieel erfgoed. Dat kwam tot uiting in de bijdragen over ‘Indische eetcultuur’, ‘Indische muziek’, ‘Beheersing van de waterhuishouding toen en nu’ en ‘Het behoud van Nederlands-Indische architectuur en stedenbouw’.

Maar ook in de lezingen tijdens deze Themazondag over de vraag hoe Nederlandse musea omgaan met Indische kunst.

Sprekers

- **Stijn Schoonderwoerd** is algemeen directeur van het Nationaal Museum van Wereldculturen (NMVW) dat op 1 april 2014 ontstond uit de fusie van het Tropenmuseum Amsterdam, Afrika Museum in Berg en Dal en Rijksmuseum Volkenkunde in Leiden. Het NMVW beheert de nationale volkenkundige collectie (365.000 objecten) en organiseert op zijn drie locaties tentoonstellingen ter inspiratie tot wereldburgerschap. Schoonderwoerd is sinds 1 mei 2017 directeur van Wereldmuseum Rotterdam (volkenkundige collectie van de stad Rotterdam 85.000 objecten) waarmee het NMVW een samenwerkingsverband heeft, en directie, management en toezicht deelt. Hij is econoom, bestuurslid van de Museumvereniging en voorzitter van het Danserfonds '79.

Samenvatting

Stijn Schoonderwoerd zal ingaan op het recente initiatief van het Nationaal Museum van Wereldculturen (NMVW) in relatie tot claims op koloniale collecties.

- **Jan de Hond** is conservator bij de afdeling geschiedenis van het Rijksmuseum. Hij schreef zijn proefschrift over Oriëntalisme in de Nederlandse cultuur en publiceerde verschillende artikelen en boeken over de historische relaties tussen Nederland en Azië. Hij is voorzitter van de werkgroep koloniaal herkomstonderzoek in het Rijksmuseum.

Samenvatting

Het Rijksmuseum heeft ongeveer 1000 objecten uit Indonesië met herkomst uit het koloniale tijdperk. Ze zijn op verschillende wijzen in de collectie terecht gekomen: gekocht, geschonken en buitgemaakt tijdens koloniale oorlogen. De afgelopen jaren is binnen het museum gediscussieerd over hoe met deze voorwerpen om te gaan. In de vaste opstelling is er meer aandacht aan de soms omstreden herkomst van de objecten. In een werkgroep wordt aanvullend onderzoek gedaan naar deze stukken. Tenslotte is er een dialoog met de herkomstlanden wat in de toekomst te doen met de meest omstreden stukken. In deze lezing wordt concreet ingegaan op de Diamant van Banjarmasin, die ooit tot de regalia van de sultan behoorde, als buit is meegevoerd door Nederlandse troepen en daarna naar Nederland werd opgestuurd. Aanvankelijk als diamant in de kroon van Willem III, later door de staat voor de verkoop aangeboden, en uiteindelijk in het Rijksmuseum belandde. Hoe gaan we nu met deze diamant om en wat zijn de opties voor de toekomst?

- **Pauljac Verhoeven** is sinds 2004 hoofd van museum Bronbeek. Hij werkte eerder in het Rijksmuseum voor Volkenkunde. Hij studeerde kunstgeschiedenis en archeologie in Leiden.

Samenvatting

Vijfenzeventig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog en tevens vijfenzeventig jaar na het uitroepen van de onafhankelijkheid van de Republiek Indonesia is het koloniale streven weer terug in het middelpunt van de belangstelling.

Omstreden geschiedenis, terug te vinden in diverse collecties in Nederland. Musea, bibliotheken en archieven hebben te maken met dekolonisering, wat voor impact heeft die hernieuwde aandacht voor het koloniale streven op de musea, bibliotheken en archieven gehad? Een stand van zaken.

- **Frans Leidelmeijer**, geboren in Bandung, is kunsthandelaar, publicist, expert, gecertificeerd taxateur/makelaar toegepaste kunst 1880-heden. Hij was in die hoedanigheid verbonden aan het tv-programma Tussen Kunst en Kitsch (1990-2017). Hij publiceerde *Art Deco beelden van Bali* (2006) en als co-auteur *Art Nouveau en Art Deco in Nederland* (1983), *Kunstnijverheid in Nederland 1880-1940* (1997). *Leven in een verzameling* (2000). Leidelmeijer stelde als gastconservator tentoonstellingen samen in het Stedelijk Museum, Singer Museum, Gorcum's Museum, Stedelijk

Museum Breda, voormalig Nusantara, Princessehof, Glasmuseum en Erasmus Huis Jakarta. Sinds 2017 is hij als ambassadeur Indische/Indonesische schilderijen verbonden aan het Venduehuis der Notarissen in Den Haag.

Samenvatting

In de afgelopen decennia organiseerden musea zelfstandig of in samenwerking met andere musea tentoonstellingen over Indische/Indonesische schilderkunst: 'Nederlandse schilders en tekenaars in de Oost' (1972), 'Indië omlijst' (1998-1999), 'Beyond the Dutch' (2009-2010), tentoonstellingen over moderne beeldhouwkunst van Bali (2000-2001), art deco beelden van Bali (2005 en 2006), Kleine musea vroegen aandacht voor onder andere W.O.J. Nieuwenkamp, Auke Sonnega en Dolf Breetvelt. Het Stedelijk Museum exposeerde werk van de Indonesische broers Agus en Otto Djaya en hun verblijf in Nederland (2018). Het Van Gogh Museum zou de Indonesische meester Affandi, die door Van Gogh werd beïnvloed, onder de aandacht kunnen brengen. Ook in het buitenland was belangstelling voor Indische/Indonesische schilderkunst. In het kader van Europalia was in Brussel het Arts Festival met Indische/Indonesische kunst 1835-heden (2017). Ondanks de aandacht voor de Indische/Indonesische schilderkunst in museale depots, kon het toch gebeuren dat door een dochter van prinses Juliana het schilderij *De bosbrand* van de Indonesische schilder Raden Saleh op slinkse wijze via een buitenlandse veiling aan een museum in Singapore werd verkocht.

- **Dagvoorzitter Adrienne Zuiderweg** publiceert over Nederlands-Indië en (post)koloniale literatuur vanaf de VOC tot heden. Ze heeft een bloemlezing over gedichten van personeel in VOC-dienst in voorbereiding. Ze organiseert culturele en literaire bijeenkomsten over Indië en Indonesië en is secretaris van de Stichting Indisch Erfgoed.

###